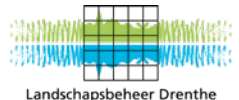

2021

Jaarverslag Boerenlandvogels

Landschapsbeheer Drenthe

Zorg voor ons landschap

Aantal vrijwilligers groeit nog steeds

VOORWOORD VAN STATENLID HENK NIJMEIJER,
GROENLINKS DRENTHÉ

Het Jaarverslag Boerenlandvogels begint altijd met een artikel waarin een vrijwilliger, bestuurder of agrariër centraal staat. In deze editie komt het Statenlid Henk Nijmeijer, GroenLinks Drenthé, aan het woord.

De ochtendzon kleurt de horizon oranje. In de nevel, die zwaar over de weilanden hangt, roepen kieviten. Even later zie ik ze in het schemerlicht dartelend boven het weiland. De geur van het voorjaar adem ik diep in. Het zenuwachtige geluid van een roepende grutto, een zingende veldleeuwerik, het gekras van zwarte roodstaart op de nieuwe kapschuur van de boerderij aan de rand van het dorp, een paapje zingend op een afrasteringspaal, het knerpende geluid van de baltende watersnip, het gejoel van de wulp: herinneringen zijn het nu. Veilig opgeborgen. Terwijl ik dit schrijf, word ik weemoedig. Dit is nu een bijna onbekend sfeerbeeld. Het Drentse land, waar ik zo trots op ben, is veranderd in grasland, dat in alle jaargetijden zo vlak en groen als een biljartlaken oogt. Waarvan het lijkt alsof er met grote precisie iedere oneffenheid en afwijkende kleur en bloem is weggesneden. Graslanden, vaak zonder koeien en zonder het geluid van de kenmerkende vogels. Zonder de daarboven hangende en buitelandse silhouetten van de kievit, grutto en veldleeuwerik. Hoe groot zijn de herinneringen aan die tijd waarin kieviten elkaar bestreden om de mooiste broedplekken. Weilanden waar koe en vogel met elkaar samenleefden en gras slechts eenmaal, hooguit tweemaal per jaar door de boer werd gemaaid. En pas eind mei, begin juni. Het hooi was rijk aan verschillende gras- en bloemsoorten. De geur intenser dan het gedroogde gras van nu.

Als boerenzoon ben ik opgegroeid met het belang van boerenlandvogels op de akkers en de weilanden. Onze akker- en weidevogelbeschermers worden al jaren geconfronteerd met een teruglopend aantal broedparen. En dat ondanks ongelofelijk veel inspanning en doorzettingsvermogen waarbij ze vooral niet de moed willen verliezen. In 2016 zijn we in Drenthé begonnen met een nieuwe samenwerkingsvorm waarin vele partijen de handen ineen hebben geslagen om gezamenlijk aan oplossingen te werken. De resultaten blijven achter bij de verwachtingen maar toch hebben we vorig jaar besloten door te gaan. De Provincie Drenthé heeft een nieuw uitvoeringsplan opgesteld. Landschapsbeheer Drenthé en Agrarische Natuur Drenthé (AND) coördineren de activiteiten hiervan. Hierbij neemt de AND de leefgebieden van akker- en weidevogels voor haar rekening, die vallen onder het stelsel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Landschapsbeheer Drenthé neemt de clusters daarbuiten. Hierdoor wordt er verspreid over Drenthé op verschillende schaalniveaus gewerkt aan een betere toekomst voor de boerenlandvogels, in samenwerking met lokale partijen, waaronder de vrijwilligers. Het Ermberaad, een overkoepelende overlegstructuur van deelnemende partijen, is gelukkig ook in stand gebleven. Daarbij heeft het Ermberaad uitgesproken de werkzaamheden nog meer uit te dragen naar een breed publiek.

De Provincie Drenthé stelt voor de komende jaren meer middelen beschikbaar. Een echte stabiele groei van de vogelpopulatie kan worden bereikt door het gebruik van het landelijk gebied, gericht op de vergroting van de biodiversiteit, structureel te veranderen. Om ons Drentse land weer te laten zoemen van de insecten, te laten kleuren door wilde bloemen en te laten leven door vogels moet er namelijk veel meer gebeuren. Het is zaak om de activiteiten van het Ermberaad, daar waar mogelijk, te koppelen aan meer programma's die in Drenthé worden ingezet, zoals Agenda Boer, Burger en Natuur Drenthé. Daarbij past ook een transitie in de landbouw naar een natuurvriendelijker productie. Dat is niet in een namiddag gebeurd. Maar dat mag geen reden zijn om niet nu alvast te starten met wat we wél weten: het herstel van het landschap door maatregelen te nemen die de biodiversiteit versterken en vergroten.

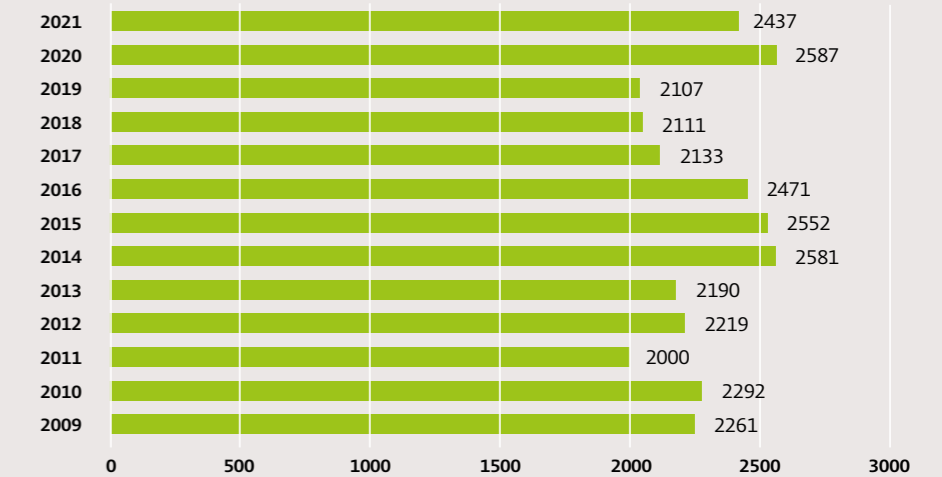
Onze boerenlandvogelbeschermers vechten voor het behoud van van de akker- en weidevogels in ons mooie Drentse landschap. Een gevecht dat vaak zo vruchteloos en uitzichtloos lijkt: iedere medewerker in zijn hart weet dat het een moeilijk gevecht is. Dat het zoeken en beschermen van de kwetsbare nesten van deze vogels slechts een druppel is op een gloeiende plaat, in de strijd om het behoud.

Initiatieven die de laatste jaren worden genomen om de landbouw en de wijze van grondgebruik in een aantal gebieden aan te pakken, geven ons als boerenlandvogelbeschermers een sprankje hoop. En dat moeten we blijven doen. Alle hulp is nu nodig en gelukkig groeit het aantal vrijwilligers nog steeds. Ook doen vele boeren enthousiast mee om de akker- en weidevogelpopulatie te beschermen en te behouden. Met diep respect en dankbaarheid voor hun inzet en strijd. Een strijd om de fraaie voorjaarsochtenden te beleven die gevuld zijn met een kakofonie van boerenlandvogelgeluiden. Ons nageslacht heeft daar recht op.

Resultaten 2021

Tijdens het broedseizoen van 2021 kwamen er alarmerende berichten uit het veld. De hoeveelheid predatie was een veelgehoord probleem. Ook dit jaar hadden we te maken met maatregelen rondom de coronapandemie, maar dit lijkt geen grote invloed te hebben gehad op het aantal gevonden nesten. Minder nesten betekent niet automatisch minder boerenlandvogels. Het aantal gevonden en gemonitorde legfels bleef dit jaar steken op 2437. Het overgrote deel hiervan was, zoals gebruikelijk, van de kievit (2002). Het aantal ingevoerde nesten van scholeksters lag dit jaar op 213. Hiervan worden sinds enkele jaren ook de nesten op daken meegeteld. Het aantal gruttonesten bleef steken op 46, tureluur op 16 en de wulp kwam uit op 101 nesten. De laatste jaren is er meer aandacht voor de wulp in de vorm van het wulpenproject.

Aantal geregistreerde nesten van 2009 – 2021

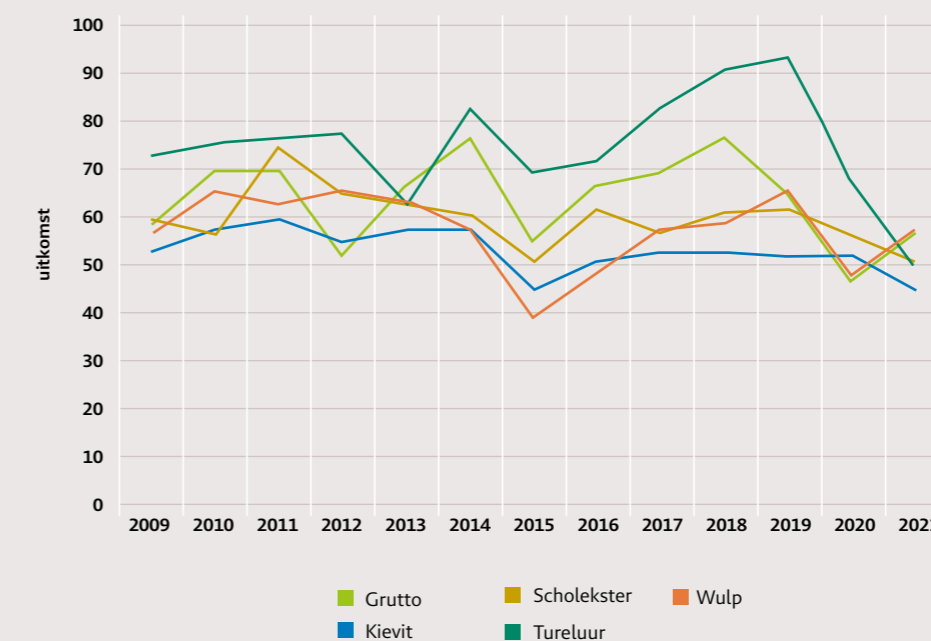
Uitkomsten en verliezen

Qua uitkomsten van de 5 hoofdsorten vallen er een aantal dingen op. De tureluur had een zeer slecht jaar ten opzichte van het verleden. Dit kan echter het gevolg zijn van een effectievere monitoring van deze nesten. Naast de tureluur hadden

ook de scholekster en de kievit een minder jaar met betrekking tot het uitkomstsucces van de nesten. Dit hangt uiteraard één op één samen met de predatiedruk en dus de verliezen van nesten tijdens het broedseizoen.

De wulp is een verhaal apart. Dankzij het wulpenproject worden meer nesten gevonden en tegelijkertijd ook meer nesten in elektrische rasters gezet. Hierdoor stijgt het uitkomstpercentage van deze nesten aanzienlijk: een uitkomst van 80% van nesten in een elektrisch raster tegen 20% zonder elektrisch raster. Hoe meer nesten gevonden en ingerasterd worden, des te hoger is het uitkomstsucces. Maar zelfs met elektrisch raster zal het uitkomstsucces nooit 100% worden, aangezien er luchtpredatoren zijn en soms het nest wordt verlaten om allerlei redenen. Een andere positieve ontwikkeling zien we bij het stijgende uitkomstsucces van de grutto. Het natte jaar kan een voordeel zijn geweest, waardoor veel percelen pas laat in het seizoen zijn gemaaid. Maar dan zou je dit effect ook verwachten bij de tureluur en helaas is dat niet het geval.

Aantalsontwikkelingen, nestsucces van 2009 – 2021

Beschermingsactiviteiten

Vrijwilligers verrichten allerlei inspanningen om de akker- en weidevogels te beschermen. Dit gebeurt, in goed overleg met de boeren, door het opzoeken van de nesten voordat er bewerking van het land plaatsvindt, met behulp van bijvoorbeeld elektrische vossenrasters.

De Kievit met 2002 nesten komt het meest voor in de grafiek over beschermingsactiviteiten (zie hieronder). Echter bij 3 beschermingsactiviteiten valt op dat ook andere soorten goed zijn vertegenwoordigd.

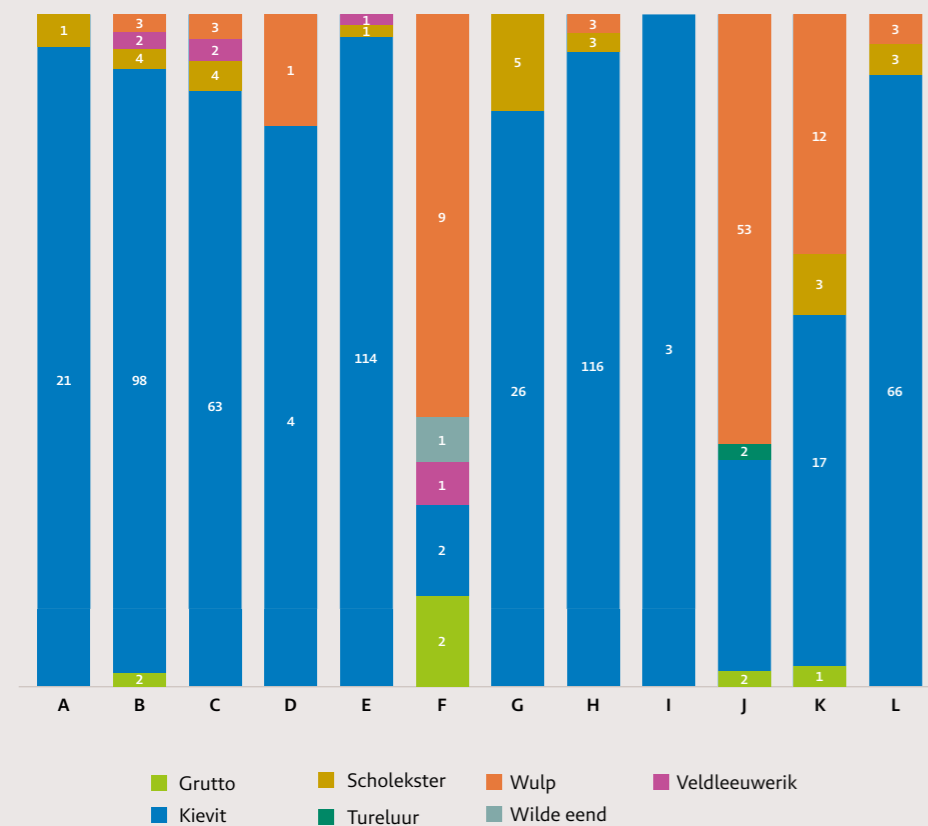
Tijdens het maaien wordt vooral de wulp beschermd. Dat is logisch, omdat de soort graag broedt in lang gras. Een raaigras veld gaan de wulpen niet uit de weg. Ook het elektrische vossenraster is het meest

ingezet voor de wulp. Hiermee wordt een individueel nest in raster gezet. De Kievits-nesten, die bij de elektrische vossenrasters staan, zijn vooral gevonden binnen perceelrasters. Dit zijn totale percelen met beheer die in een elektrisch vossenraster zijn geplaatst.

De beschermingsactiviteit 'nest met wildcamera' is de vreemde eend in de bijt, omdat het eigenlijk geen beschermingsactiviteit is, maar meer een monitoringsactiviteit die wordt ingezet om de beschermingsactiviteiten te optimaliseren.

Alles bij elkaar zijn er bij 683 nesten beschermingsactiviteiten uitgevoerd. Wellicht is het bij meer nesten gebeurd, maar dit is het aantal nesten waarbij vrijwilligers dit expliciet hebben aangegeven.

Beschermingsactiviteiten per soort (n=419)°

Digitale jaaravond

224 deelnemers vanuit Raadsaal – Provinciehuis

Ook dit jaar was het niet mogelijk om een fysieke jaaravond voor de boerlandvogels te houden. Om de jaaravond in aangepaste vorm door te laten gaan, werd Pieter Posthumus van Landschapsbeheer Drenthe ingeschakeld voor het organiseren van een digitale jaaravond. De Provincie Drenthe werd benaderd voor het zenden vanuit het provinciehuis. Na goedkeuring werd er op 30 maart een eerste poging gedaan om de jaaravond vanuit de raadsaal te streamen. Dit is natuurlijk altijd spannend, want zou alles werken? Toen we goed en wel gestart waren en onze avondvoorzitter Peter Bennema (voorzitter Ermberaad) aan het woord was, viel de verbinding weg en moesten we noodgedwongen de jaaravond verzetten naar een andere datum.

Op 13 april vond de herkansing plaats. De avond verliep volgens plan. Met Peter Bennema als voorzitter en presentaties van Bert Dijkstra (scholeksteronderzoek), Henk Jan Ottens (Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels, wulpenonderzoek) en Erwin Bruulsema (algemene resultaten en eerste Kievitse) resulteerde het in een gevarieerde en informatieve avond. Vanuit huis volgden in totaal 224 geïnteresseerden de avond.

Deze vorm voor het delen van informatie en kennis biedt mogelijkheden voor de toekomst. Natuurlijk hopen we weer fysiek bij elkaar te komen, maar een combinatie van een fysieke bijeenkomst en een digitale uitzending is goed denkbaar. Op deze manier is het mogelijk om een breder publiek kennis te laten nemen van de bijzonderheden die rondom de boerlandvogelbescherming spelen.

Peter Bennema aan het woord tijdens de jaaravond boerlandvogels.

Legenda:

A: Bij aanaarden	E: Nest in mandje	I: Bij rollen/slepen
B: Bij bemesten	F: Bij maaien	J: Elektrisch vossenraster
C: Bij gewasbescherming	G: Bij overige activiteiten	K: Nest met wildcamera
D: Bij beweiden	H: Bij ploegen/eggen	L: Bij zaaien of poten

Plan van Aanpak Boerenlandvogels Drenthe en flexibele maatwerkregeling

In 2021 is er gestart met het vernieuwde en bijgestelde Plan van Aanpak Boerenlandvogels Drenthe. Door deze vernieuwde aanpak zijn er buiten de Agrarische Natuur en Landschapsbeheer (ANLb-gebieden) meer mogelijkheden tot inzet van gelden vanuit de flexibele maatwerkregeling om de akker- en weidevogelclusters te beschermen en aan biotoopverbetering te doen. Daarnaast werken de verschillende partijen binnen het Ermberaad aan een gezamenlijke doelstelling om de boerenlandvogelpopulatie te behoeden voor verder verval en waar mogelijk populaties te doen groeien.

Vanuit de overheden wordt op verschillende manieren ingezet op het verbeteren van de biotoop voor de boerenlandvogels. Zo richt de Agrarische Natuur Drenthe (AND) op biotoopverbetering binnen de vastgestelde en begrensde akker- en weidevogelgebieden in Drenthe. Voor de weidevogels zijn dit twee gebieden: het Drostendiep en het Hunzedal.

In grote delen van de provincie komt de grutto echter niet tot nauwelijks meer voor en is de focus op soorten als Kievit, scholekster, wulp en tureluur wenselijk.

Aanleg van een plasdras.

Om hier aan biotoopverbetering te kunnen doen, voert Landschapsbeheer Drenthe de flexibele maatwerkregeling uit. Deze provinciale gelden worden zeer gericht ingezet om de biotoop te verbeteren op plekken waar dat effectief is en waar nog boerenlandvogelpopulaties aanwezig zijn.

In de aangewezen clusters binnen het Plan van Aanpak zijn vrijwilligersgroepen actief met het behouden en beschermen

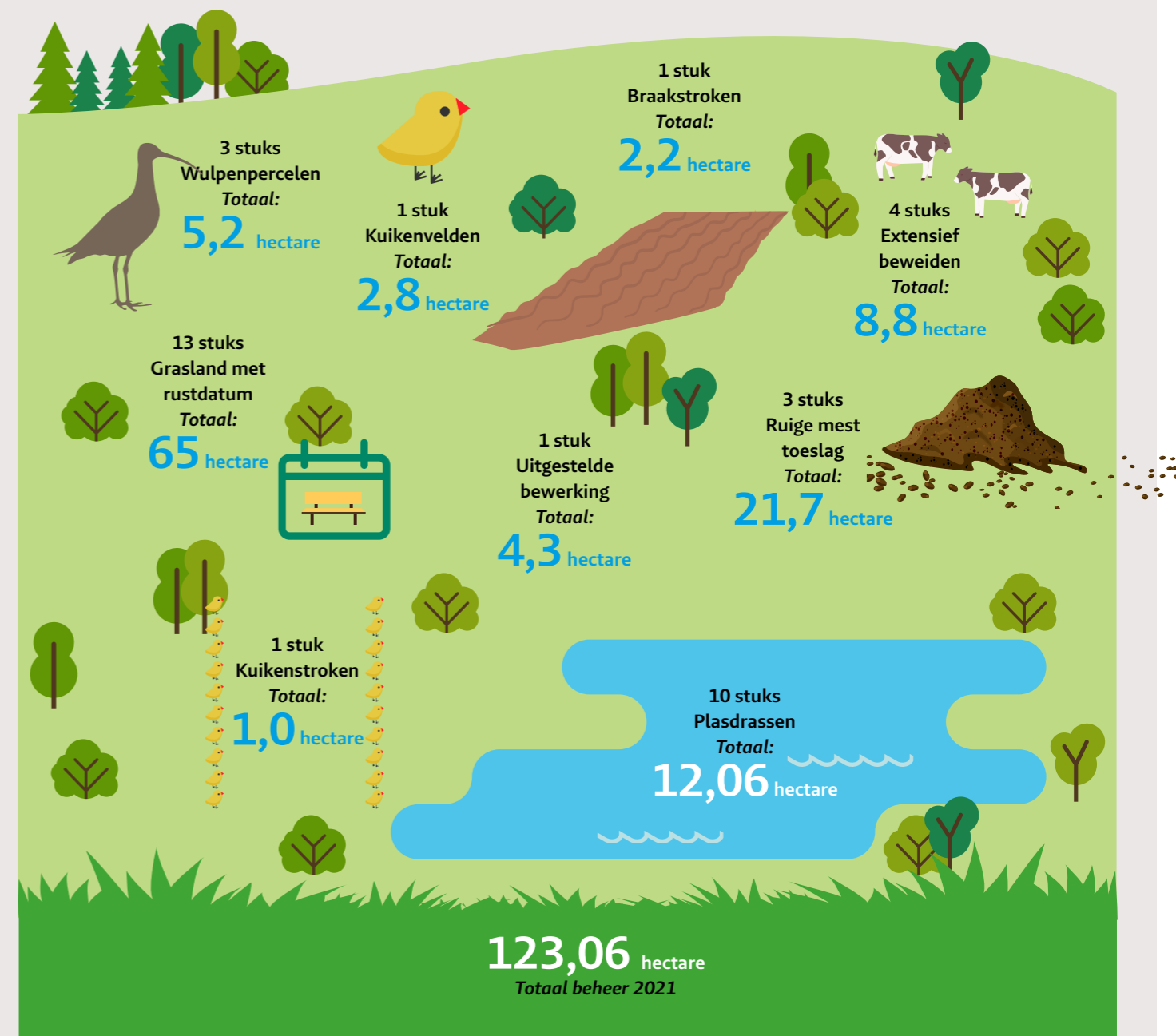
van de boerenlandvogels. Deze groepen worden ondersteund door Landschapsbeheer Drenthe. De vrijwilligers zijn de oren en ogen in het veld en hebben goede contacten met de agrariërs. In overleg tussen de agrariërs en vrijwilligers ontstaan regelmatig ideeën voor beheermaatregelen die genomen kunnen worden in het veld. Deze biotoopverbetering gebeurt door het aanleggen van plasdrassen, percelen met uitgestelde maaidatum, uitgestelde bewerking op maaisland, etc. Dit op aandragen van de vrijwilligers in de gebieden en uiteraard in overleg met de desbetreffende agrariër of terreineigenaar. Ook met bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten wordt samengewerkt om in gebieden, waar nog clusters met akker- en weidevogels aanwezig zijn, kleinschalige natuurgebiedjes te optimaliseren voor het behoud van de boerenlandvogels.

Zodra er agrariërs en vrijwilligers zijn met ideeën, wordt dit besproken met Michiel Elderenbosch en Erwin Bruulsema van Landschapsbeheer Drenthe. Vervolgens wordt dit vastgelegd in overleg met de betrokken agrariërs. Hierbij wordt uiteraard gekeken naar de geschiktheid van het gebied en de ligging van de percelen waar het gewenste beheer zou moeten plaatsvinden.

Plasdras met plasdraspomp.

Dit jaar hebben we het volgende weten te realiseren

Plasdrassen en grasland met rustdatum zijn hier vaak gecombineerd met de andere pakketten om een ideale situatie te creëren voor de boerenlandvogels.

Het streven voor de komende jaren is om het aantal plasdrassen te laten groeien naar ongeveer 25 stuks, verdeeld over de verschillende weidevogelclusters in Drenthe. Naast het beheer voor een plasdras wordt er ook geïnvesteerd in rasters voor deze percelen, plasdraspompen, camera's voor predatie-monitoring en andere beschermingsmiddelen.

Installatie plasdraspomp en raster.

Ready for take-off

Acht dronepiloten zijn in maart begonnen met het inzetten van een drone in de zoektocht naar boerenlandvogelnesten. Vier vrijwilligers van de groepen Kerkenveld-Alteveer en Emmen volgden hiervoor een opleiding. Na een praktijkdag en met 2 certificaten op zak mochten de dronepiloten hun vaardigheden in de praktijk brengen en ging de zoektocht van start.

Op basis van warmtebeelden kan een drone automatisch nesten herkennen. We vliegen dan ook rond zonsopgang, omdat rond deze tijd het verschil tussen nest en omgevingstemperatuur het grootst is en de nesten dus beter te vinden zijn. De drone vliegt op een hoogte van 35 meter en verstoort broedende vogels nauwelijks. Daarnaast verkleint de kans op predatie, omdat er geen geursporen naar het nest leiden. Uit ervaringen uit andere delen van Nederland blijkt dat de drone geen vervanging is, maar een aanvulling op het werk van de vrijwillige boerenlandvogelbeschermers. In potentie kan de drone 30 hectare per ochtend systematisch afzoeken. Dit is echter afhankelijk van de ervaring van de dronepiloten en of er nesten worden gevonden die gemarkeerd moeten worden.

3x per week

Ongeveer 3 ochtenden per week ging de drone de lucht in, mits de weersomstandigheden dit toelieten. Want regen, wind en mist kunnen schade aan een drone veroorzaken en voor minder zicht zorgen. In het begin is vooral op akkerland gezocht naar kievitnesten, later verschoof de

aandacht naar grasland en werd er naar de wulp, grutto en tureluur gezocht. We volgen met name over percelen zonder weidevogelbeheer, om ook deze nesten te beschermen. In juni begon de grond al zo snel op te warmen, dat er nauwelijks nog nesten te onderscheiden waren met de warmtecamera.

60 nesten

In het weidevogelgebied Drostendiep zijn met de drone in totaal 60 nesten gevonden van kievit, grutto, wulp, scholekster en tureluur. Daarnaast vonden we veel hazen, een aantal reeën en 1 keer verse zwanenpoep. Over het algemeen reageerden de vogels nauwelijks op de drone. Zelfs als de drone op een aantal meter boven een nest hing, bleef de vogel zitten. Een enkele keer reageerde een scholekster erg fel op de aanwezigheid van de drone, maar gelukkig heeft dit niet geleid tot een aanvaring. Dronepiloten proberen de verstoring zo beperkt mogelijk te houden en breken de vlucht af wanneer dat nodig is.

Dit eerste jaar is ervoor gekozen om het zoekgebied te beperken tot de ANLb-gebieden en Zuidoost-Drenthe. Voor komend broedseizoen staan de dronepiloten weer klaar. Ready for take-off!

Jorian Huisman

8 dronepiloten

- Jannes Kremers
- Rein Schonewille
- Henk Ottens
- Geert Meertens
- Gerko Zinger
- Gerben de Boer
- Heleen Strockmeijer
- Jorian Huisman

Piepers bij piepers!

In het afgelopen jaar werkten vrijwilligers voor het eerst met wildverjagers (piepers) en wildcamera's in Drenthe om een beeld te krijgen wie de predatoren zijn en of de inzet van een wildverjager werkt.

Wat zijn piepers?

Piepers zijn kleine apparaatjes die een geluidssignaal op een hoge frequentie uitzenden om predatoren op afstand te houden. De apparaatjes worden vaak gebruikt om katten en steenmarters te weren bij auto's, tuinen en huizen. In 2020 is hiermee een onderzoek uitgevoerd door Annemarie Loof, student aan Hogeschool van Hall Larenstein in Leeuwarden. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de piepers goed werken bij het verjagen van predatoren bij boerenlandvogelnesten. Naar aanleiding hiervan heeft Landschapsbeheer Drenthe besloten om ook te gaan werken met deze piepers.

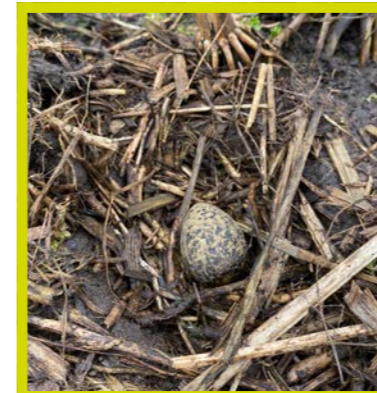
Ervaringen

De eerste vrijwilligers hebben afgelopen voorjaar gewerkt met de piepers en camera's. De ervaringen zijn tot nu toe wisselend. Vanuit sommige groepen krijgen we signalen dat de piepers goed werken, maar bij andere groepen hebben ze juist het idee dat de piepers meer predatie uitlokken. Er hebben echter nog onvoldoende groepen met de piepers gewerkt, daarom kunnen er nog geen harde conclusies getrokken worden uit de ervaringen in het veld.

Vervolg

In 2022 gaan we weer met goede moed aan de slag met de piepers en camera's en proberen we de predatoren op afstand te houden. Voor wat betreft de camera's gaan we in 3 verschillende gebieden een professioneel predatieonderzoek opzetten. Hiermee willen we met feiten op tafel komen over wie de predatoren zijn en hoeveel het er zijn. Zo willen we nog meer grip krijgen op het boerenlandvogelbeheer in Drenthe.

Wilt u ook aan de slag met de piepers? Neem dan contact op met Michiel Elderenbosch van Landschapsbeheer Drenthe via info@lbdrenthe.nl

Gevonden nesten in weidevogelgebied Drostendiep met drone:

Nest van	Aantal nesten
Kievit	52
Grutto	3
Wulp	2
Scholekster	1
Tureluur	2

Zenderonderzoek volwassen wulpen 2021

Alle inspanningen met betrekking tot de bescherming van de wulp in Nederlandse broedgebieden ten spijt: onze overwinterende vogels zijn in Frankrijk allerm minst hun leven zeker. Tot 2020 mochten hier van overheidswege jaarlijks 6000 wulpen worden afgeschoten. De jacht concentreert zich vooral langs de Atlantische kust waar veel overwinterende wulpen verblijven. En dus ook onze Nederlandse broedvogels. Door een uitspraak van het hoogste juridische orgaan in Frankrijk is echter de jacht op wulpen voorlopig opgeschort. Voor een definitieve 'ban' van de jacht op de wulp in Frankrijk is het belangrijk dat inzichtelijk wordt gemaakt dat Franse overwinterende wulpen vogels uit bedreigde broedpopulaties zijn, zoals die uit Nederland. Sinds een aantal jaren worden daarom in Finland, Letland, Polen, Duitsland, België, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk volwassen vogels uitgerust met GPS/GSM-zenders. Op deze wijze kan worden nagegaan waar vogels uit verschillende Europese broedpopulaties overwinteren. In het kader

van dit onderzoek zijn er in mei ook 3 broedvogels in Drenthe uitgerust met GPS/GSM-zenders. Bij Dieverbrug en in Vorrelveen werden 2 mannetjes gevangen en in de Witteltermade een vrouwtje.

Resultaten

Wulpen-mannetje Hendrikus werd gezenderd nabij Dieverbrug. Na ongeveer 8 dagen verloor hij zijn jongen. Vanaf dat moment maakte hij omzwervingen door Drenthe waarna hij vervolgens in de nacht van 15 op 16 juni zijn migratie startte. Hij vloog in westelijke richting over de Noordzee naar het Verenigd Koninkrijk en vervolgde zijn weg over de Ierse Zee naar Ierland (zie kaart). Hij verbleef daar bijna anderhalve maand in de riviermonding van de Dissour bij Pilmore Cottages. Vanaf 25 juli heeft zijn zender geen GPS-posities meer verstuurd en nemen we aan dat hij is overleden. Hendrikus was slechts de 5e terugmelding van een Nederlandse wulp in Ierland (Bron: VogeltrekAtlas.nl). Het gezenderde vrouwtje dat haar nest aan de Witteltermade in Drenthe had,

vertrok in dezelfde nacht als Hendrikus. Haar (vermoedelijk) laatste jong met een radiozender werd een dag eerder gepredeerd gevonden nabij de Dwingelderstroom. Zij verblijft nu al 4 maanden in België in het havengebied bij Zeebrugge waar de vogel zich ophoudt op natte landerijen en half natuurlijk habitat. Het nest van het mannetje uit Vorrelveen mislukte kort na het vangen en zenderen van deze vogel. Of dit direct gevolg is van het zenderen is niet bekend, maar het lijkt wel voor de hand liggend. Dit mannetje bleef nog meer dan een maand in het broedgebied hangen alvorens naar Frankrijk te migreren waar hij nu alweer bijna 4 maanden aan de kust van Normandië verblijft. Uit jarenlang ringonderzoek weten we hoe belangrijk de Franse kust als overwinteringsplek is. Ook het loggeronderzoek laat dit zien. Dat 2 van de 3 Drentse vogels buiten Frankrijk zaten, doet hier niks aan af.

Henk Jan Ottens

Linksboven:
Gezenderde wulp-vrouw Witteltermade.

Linksonder:
Hendrikus.

Rechts:
Routes van de drie gezenderde adulte wulpen uit Nederland. Man Hendrikus is op 25.07.2021 in Ierland gestopt met het verzenden van GPS-posities. Man Vorrelveen en Vrouw Witteltermade zijn in leven, GPS-posities tot 10.11.2021.

Afbeeldingen: Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels

Maak kennis met Wendy Broesder Spijk

LID VAN DE WEIDEVOGELGROEP STICHTING BOERMARKE WAPSERVEEN

“Toen ik met pensioen ging, na bijna veertig jaar te hebben gewerkt als militair psycholoog, wist ik één ding zeker; een groot deel van de vrijgekomen tijd zou worden ingevuld door de natuur. En dan met name door vogels. In tegenstelling tot de andere leden van onze weidevogelgroep is het zoeken van nesten mij op geen enkele manier met de paplepel ingegoten. Zelfs mijn uitgesproken liefde voor vogels was van veel latere datum, namelijk toen ik bezig was met mijn onderzoek naar het geestelijk ‘welzijn’ van uitgezonden militairen. Vanachter mijn computer raakte ik geïntrigeerd door alles wat ik voor mijn raam zag vliegen en in de tuin zag rondscharrelen. Ik plaatste een grote voedertafel en leerde door naar buiten te kijken, steeds meer soorten vogels kennen. Ik verdiepte mij in hun uiterlijke kenmerken, hun gedrag, hun zang en merkte ook nog eens hoe heilzaam vogels kunnen zijn voor de gemoedsrust van de menselijke geest.

‘Van het vroege voorjaar tot eind juni zijn we tenminste 1 dag per week in het veld.’

Na ons leeftijdsontslag wilden mijn man en ik graag ‘terug’ naar Drenthe. Daar vonden we in 2015 een heerlijk huis in het lintdorp Wapserveen. Door een aantal informatieve bijeenkomsten over boerenlandvogelbescherming georganiseerd door Landschapsbeheer Drenthe bij te wonen, kreeg ik een plekje in de weidevogelgroep van de Stichting Boermarke. Met 6 qua achtergrond totaal verschillende mensen beschermen we niet alleen akker- en weidevogels, maar tellen we ook voor het Meetnet

Wendy drinkt koffie met coördinator Marinus Doorten.

Agrarische Soorten (MAS-telling) voor Sovon. Verder werken we mee aan lopende onderzoeken, bijvoorbeeld om inzicht te krijgen in het afschrik-effect van piepers en camera's op predatoren en het effect van het laten staan van kruidenrijke grasranden op het vliegvlug worden van kievitkuikens. Van het vroege voorjaar tot eind juni zijn we tenminste 1 dag per week in het veld. Naast de mannen met 'levenslange' ervaring in het nesten zoeken leer ik ieder seizoen weer dingen die ik mij door geen enkel boek eigen had kunnen maken. Waar moet je kijken en vooral ook, hoe moet je kijken, waar vind je eieren en waar moet je nog een week wachten? Soms val ik 'letterlijk' enigszins uit de toon en word ik goedmoedig, meestal door Piet Idserda, uit de klei getrokken.

Het is een heerlijke en zinvolle invulling van de tijd die vrij is gekomen na mijn werkzame leven. De weidevogelgroep Stichting Boermarke Wapserveen is een betrokken en enthousiaste groep vrijwilligers. Mede door de veelzijdige samenstelling van onze groep zijn we geen 'roependen in de woestijn' maar maken we deel uit van een groter geheel. Samen met de boeren, landeigenaren en loonwerkers in onze regio zorgen we voor de boerenlandvogels in ons gebied en geloven we stellig dat wat we doen, ertoe doet!”

Wendy Broesder Spijk

Met vallen en opstaan voert Wendy de werkzaamheden uit van de vrijwillige boerenlandvogelbescherming.

Plasdras

De ervaringen van een boer

“Ik ben al mijn hele leven melkveehouder en natuur- en weidevogelliefhebber. In mijn jonge jaren bij het weideslepen en landwerkzaamheden waren er altijd percelen waarbij je in het voorjaar heel goed moest oppassen om de Kievitsnesten te ontwijken en later op de jongen moest letten om ze ruimte te geven. Ik vond het mooi om te zien als een Kievit-ouder aan de andere kant van een brede sloot stond te roepen en de jongen zo over het water liepen, naar de moeder toe. Tijdens het maaien moesten we rekening houden met de grutto's en om de nesten heen maaien: bijna altijd op dezelfde percelen als het jaar ervoor. En als we dan de jongen ving die klein waren en over de sloot in een ander perceel plaatsten, kwamen de ouders tevoorschijn om je op de kop te geven. Zo heb ik altijd veel om de weidevogels gegeven. De weidevogels zijn de versiering van het landschap en maken het mooi.

In 2001 ben ik begonnen met agrarisch natuurbeheer van weidevogels, met randenbeheer en percelen met latere maaidatum. In 2010 heb ik een plasdras aangelegd van ongeveer 80 are. Dit hebben we op de klassieke manier gedaan: met de kraan afschrappen en dijkes maken van de venige grond van ongeveer 50 centimeter hoog. Om er water in te houden is er gekozen voor een buis ernaartoe en een pomp in de sloot. Hiermee kan het waterpeil goed op 5 tot 15 centimeter worden gehouden. Door dit hoogteverschil is er altijd overgang van water naar land.

De plasdras was meteen een succes. Er kwamen meer vogels en doortrekkers die er een dag of enkele dagen bleven, zoals de zwarte ruiter. In de eerste jaren kwamen er ook wel kempfanen en natuurlijk alle weidevogels die er iedere dag komen om zich te wassen. Vooral als het schemerig wordt, komen er veel vogels. In het tweede jaar heb ik er een oude veekar bijgezet met luikjes en pakjes stro om op te zitten. Ga je in de kar zitten met een verrekijker en een kopje koffie, dan leer je veel vogels kennen en hun gedrag. Ik was niet de enige die dit deed. Om die reden kwamen er ook enkele natuurfotografen die veel mooie foto's van de vogels maakten.

Piet Idserda.

‘De weidevogels zijn de versiering van het landschap en maken het mooi.’

Het onderhoud is wel een ding: de plasdras moet kaal de winter in, want de weidevogels die in het voorjaar komen, willen alles kunnen overzien om vijanden te mijden. Nu er meer plasdrassen in de buurt zijn, zijn er minder doortrekkende vogels te zien. In 2016 ben ik met agrarisch weidevogelbeheer in Wapserveen gestopt, maar de plasdras is in iets kleinere formaat gebleven evenals de liefde voor weidevogels.

Het afgelopen jaar is er met succes weer vergoeding voor de plasdras en extensief weidenbeheer via Landschapsbeheer Drenthe tot stand gekomen, met goede resultaten.”

Piet Idserda

Eerste eieren

Het eerste Kievitse van Drenthe werd, net als vorig jaar (2020), relatief vroeg gevonden. Op 9 maart, een dag later dan in 2020, vond Harrie van der Weide (71) het eerste Kievitse in de Deutlanden (vlakbij Erm en Nieuw-Amsterdam). De vondst van het eerste Kievitse is traditioneel ook de aftrap van het weidevogelseizoen.

Harrie is jarenlang actief voor de weidevogelgroep van Emmen en is een ervaren zoeker. Zo wist hij ook in 2015 deze eer te bemachtigen. Toen vond hij het eerste Kievitse op een perceel in het Odoornerveld bij Emmen.

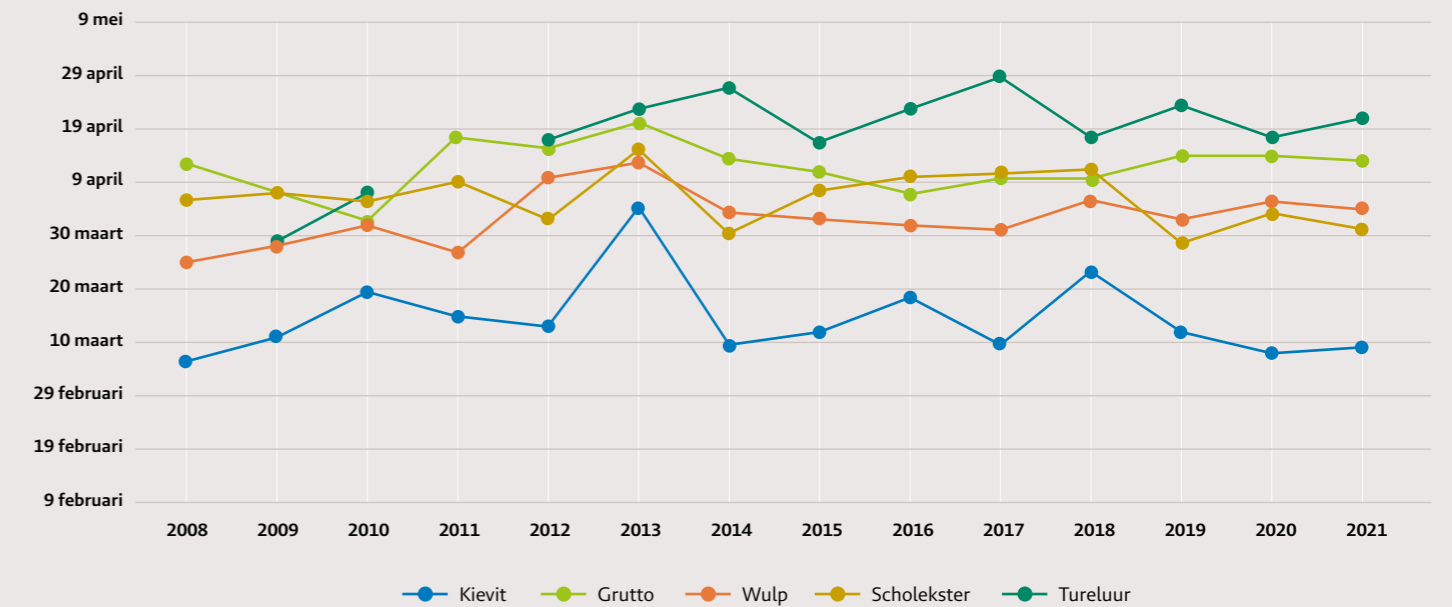
Daarnaast mocht Harrie dit jaar als eerste de nieuwe trofee voor het eerste Kievitse van Drenthe in ontvangst nemen. De oude trofee krijgt een mooi plekje in de vitrine op het kantoor van Landschapsbeheer Drenthe.

De vondst van het eerste Kievitse, maar ook de vondst van de eerste eieren van de grutto, wulp, tureluur en scholekster zijn elk jaar weer bijzondere momentjes. De vrijwilligers die deze eieren vinden, melden dit bij Erwin Bruulsema (Landschapsbeheer Drenthe) waarna het op de landelijke website wordt gezet: www.boerenlandvogelsnederland.nl

Harrie neemt de nieuwe trofee voor het eerste Kievitse in ontvangst.

Melding eerste nestvondsten

Species	Finder	Date and Time
Kievit	Harrie van der Weide Deutlanden	8 maart / 13.20 uur
Grutto	Jaap van Gorkum Hunzedal	13 april / 14.30 uur
Wulp	Jan Hoekstra Westerbork	3 april / 11.35 uur
Scholekster	Johan Scheper Erica	31 maart / 19.02 uur
Tureluur	Wolter van Tarel Wapserveen	20 april / 12.14 uur

Het valt op dat de eieren rond dezelfde datum als vorig jaar zijn gevonden. De Kievit en tureluur een fractie later en de wulp, grutto en scholekster een fractie eerder dan in 2020.

Vrijwilligersgroepen

De boerenlandvogelbescherming in Drenthe bestond in 2021 uit 32 groepen, die actief zijn geweest in het veld. Er zijn nieuwe groepen ontstaan, er zijn groepen samengevoegd en er waren vele nieuwe aanmeldingen voor het vrijwilligerswerk voor de boerenlandvogels.

In het begin van het seizoen is er in de media een oproep uitgezet voor de werving van nieuwe vrijwilligers. Meer dan 80 potentiële nieuwe vrijwilligers meldden zich voor de boerenlandvogelgroepen. Een groot deel hiervan hebben we kunnen plaatsen bij bestaande groepen in de provincie. Een deel van deze potentiële vrijwilligers gaf, na enige uitleg, toch aan dat ander vrijwilligerswerk beter bij ze past. Deze mensen hebben we gekoppeld aan andere groepen in de provincie. Een deel van de groepen werd dusdanig overvraagd met betrekking tot nieuwe vrijwilligers, dat er een reservelijst is opgesteld voor de komende jaren.

Daarnaast zijn er 3 nieuwe groepen tot stand gekomen, waarvan 2 direct aan de slag konden afgelopen jaar. In 1 gebied was meer afstemming nodig in het najaar van 2021 om in 2022 te kunnen starten.

Bij De Wijk is een nieuwe groep gestart. Hier was een aantal jaren geleden een groep actief, die helaas is gestopt. Nu hebben we gelukkig weer een enthousiaste groep vrijwilligers die hier aan de slag gaat met de bescherming van vooral de kieviten en scholeksters rondom De Wijk en Koekange.

In de driehoek Havelte – Ruinerwold – Meppel is een fanatieke groep gestart met de bescherming van de nesten die daar vooral op akkerland worden gevonden. Er zijn onder meer nesten van de kievit, scholekster en de wulp gevonden. Deze worden beschermd bij bewerkingen op het land, in overleg met de desbetreffende agrariërs.

De groep die graag aan de slag zou willen rondom het LOFAR-gebied bij Borger, zal nog even geduld moeten hebben. Voordat hier kon worden gestart, zijn er eerst voorbereidende gesprekken gevoerd met verschillende partijen die in het gebied actief zijn. In 2022 kan er worden gestart met de bescherming van de nesten.

Al met al zijn het mooie ontwikkelingen. Er zijn vele zeer enthousiaste vrijwilligers in het veld actief. Dit enthousiasme en fanatisme werkt aanstekelijk voor nieuwe vrijwilligers die zich zeer welkom voelen bij de groepen.

Ermberaad

Het is alweer 6 jaar geleden dat we namens de Drentse boerenlandvogelbeschermers een brandbrief naar Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben gestuurd met daarin de noodkreet dat het 5 voor 12 is wat betreft de akker- en weidevogels in Drenthe. En dat het Drentse boerenlandvogelbeleid moet worden veranderd om deze vogels te kunnen behouden. Bijna gelijktijdig werd er op initiatief van GroenLinks een motie met een vergelijkbare strekking ingediend. Deze motie werd door de Staten unaniem aangenomen!

Gedeputeerde Henk Jumelet van het CDA omarmde de beide oproepen en korte tijd later werd door de Provincie een symposium in Erm georganiseerd waarin werd afgestemd dat er een Plan van Aanpak voor de boerenlandvogels zou komen. De terreinbeheerders, jagers, boeren, Landschapsbeheer Drenthe, Agrarische Natuur Drenthe en de vrijwilligers spraken daarin af om samen te gaan werken met als doel de akker- en weidevogels maximale kansen te bieden. Een unieke samenwerking, die verder zou gaan onder de naam 'Ermberaad'.

Biotoopverbetering en predatiebestrijding zijn de kernbegrippen waar het om draait in dit Plan van Aanpak. Iedere organisatie kijkt er vanuit de eigen visie en verantwoordelijkheid naar. Goede afspraken maken, van elkaar weten wat er gebeurt en daarnaast begrip voor elkaars standpunten krijgen, zijn essentieel. Zolang het doel maar duidelijk is!

De boerenlandvogelbeschermers kunnen gebruikmaken van een zogenaamde flexibele pot geld die door de Provincie is ingesteld. Uitgestelde bewerking, rasters en plasdrassen kunnen daaruit worden betaald. Daarnaast zijn er een aantal kansrijke gebieden aangewezen waar extra maatregelen, zoals predatiebestrijding,

ingezet kunnen worden. Een paar keer per jaar komt het Ermberaad, onder leiding van voorzitter Peter Bennema, bij elkaar. We bespreken dan hoe het Plan van Aanpak in de praktijk vorm moet krijgen en wat de voortgang is. Vooral de predatiebestrijding leidt vaak tot flinke discussies. Ondanks dat, zetten we stappen en blijven we in gesprek met elkaar.

Dit jaar hebben de Staten het project verlengd en wordt er voor de komende jaren weer geld beschikbaar gesteld. Het is positief dat de Statenleden de meerwaarde zien van het Ermberaad en het Plan van Aanpak. We kunnen voorzichtig constateren dat de teruggang van de boerenlandvogels op een aantal plaatsen is gestopt. Wat mij betreft is het echter nog steeds 5 voor 12 en zullen we ons maximaal moeten blijven inzetten om de akker- en weidevogels te behouden.

Het Ermberaad heeft zijn nut daarbij bewezen en daarom moeten we zuinig zijn op deze unieke samenwerking. Mijn hoop is dat we met elkaar de klok terug kunnen zetten naar 10 voor 12. Dat we in het voorjaar steeds vaker en op meer plaatsen buitende kieviten, jodelende wulpen, grutto's en tureluurs gaan zien en horen.

Aan ons zal het niet liggen.

Jan Nicolai
Afgevaardigde vrijwilligersgroepen (Ermberaad)

Groepen vrijwillige boerenlandvogelbescherming

	Aantal nesten
Weidevogelbescherming Noordenveld 1	64
Weidevogelbescherming Noordenveld 2	Zie DR08
Weidevogelbescherming Noordenveld 3	13
Weidevogelbescherming Vries	6
Weidevogelbescherming Ruinen	57
Weidevogelbescherming Hooghalen	geen gegevens
Natuurwerkgroep Ruinerwold	46
Weidevogelbescherming Oosterhesselen	207
Vogelwerkgroep Emmen	265
Vogelwerkgroep Vliegvlug	25
Weidevogelbescherming Roderwolde	geen gegevens
Weidevogelbescherming Beilen – Wijster	118
Weidevogelbescherming Alteveer	52
Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal'	166
VVW Borger	44
IVN Aa & Hunze	85
Weidevogelbescherming Westerbork	70
Natuurwerkgroep Dalen	112
Weidevogelbescherming Zwiggelte	31
Weidevogelbescherming Echten e.o.	24
Weidevogelbescherming Assen	206
Vogelwacht Uffelte e.o. (weidevogelwerkgroep)	58
Limosa limosa Zuidlaren	160
WVB Eelde	22
Weidevogelbescherming De Wijk	6
WVB Smilde e.o.	197
Stichting Boermarke Wapserveen	191
Vrijwillige Weidevogelgroep Dwingeloo	56
WVB Gasteren	96
Weidevogelbescherming Kerkenveld	10
Boerenlandvogels De Veenkolonien	37
Weidevogelbescherming Havelte – Meppel – Ruinerwold	37

Landschapsbeheer Drenthe

Kloosterstraat 11
9401 KD Assen
info@lbdrenthe.nl
www.lbdrenthe.nl

 www.facebook.com/lbdrenthe
 www.twitter.com/lbdrenthe
 [landschapsbeheer-drenthe](https://www.linkedin.com/company/landschapsbeheer-drenthe)

In 2021 werden er mooie projecten gerealiseerd dankzij de financiële bijdragen van:

provincie Drenthe

Drentse gemeenten

